

พฤติกรรมจริยศาสตร์ที่พึงปฏิบัติสำหรับพยาบาลวิชาชีพ

Ethical Behavior for Professional Nurses

อรรณันท์ หาญยุทธ*¹ ชัชวาล วงศ์สารี²

¹คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย จ.ปทุมธานี ประเทศไทย 12110

¹School of Nursing, Eastern Asia University, Pathumthani Province Thailand 12110

²วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพฯ ประเทศไทย 10300

²College of Nursing and Health, Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok, Thailand 10300

บทคัดย่อ

พฤติกรรมจริยศาสตร์ที่พึงปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล เกิดจากการผสมผสานของความรู้ทางวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ การปฏิบัติการพยาบาลบนพื้นฐานจริยศาสตร์จึงเป็นการให้บริการที่ทรงคุณค่าของวิชาชีพ ดังนั้นแนวคิดทางจริยศาสตร์ 4 ประการและหลักจริยศาสตร์ 6 ประการจึงเป็นเสมือนดังทางธรรมประจำใจของพยาบาลวิชาชีพที่ทุกคนต้องตระหนักรู้และประยุกต์ใช้กับการทำหน้าที่ให้บริการแก่ผู้รับบริการอย่างต่อเนื่อง หากการปฏิบัติการพยาบาลใดก่อให้เกิดความเสี่ยงทางจริยศาสตร์ขึ้น ผู้รับบริการอาจได้รับผลกระทบทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจ สังคมหรือบางครั้งรุนแรงจนเสียชีวิตได้ ส่วนผู้ประกอบวิชาชีพ อาจได้รับโทษทางจรรยาบรรณวิชาชีพ เช่น พักใช้ เพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามมาได้ ผลที่เกิดขึ้นยังเสื่อมเสียแห่งเกียรติของวิชาชีพในภาพรวม บทความนี้จึงมุ่งฟื้นฟูความรู้พฤติกรรมจริยศาสตร์ที่พึงปฏิบัติสำหรับพยาบาลวิชาชีพเพื่อให้พยาบาลได้นำไปประยุกต์ใช้ในการดูแลผู้รับบริการตามบริบทด้วยสมรรถนะที่เหมาะสมต่อไป

คำสำคัญ: แนวคิดและหลักจริยศาสตร์, พฤติกรรมจริยศาสตร์, พยาบาลวิชาชีพ

Abstract:

Ethical behavior that should be practiced by professional nurses occurred from the integration of science and liberal arts knowledge. Nursing practice on the ethical behavior basis is valuable service profession. Therefore, 4 ethical concepts and 6 ethical principles are similar to moral principle adherence of professional nurses that everyone must aware of and apply continuously with service duties to clients. If any nursing profession causes ethical risk, clients may be affected with both body and mind, economy, social or sometimes severely causes to death. Thus, professional nurse may be punished by professional ethics, such as, professional license suspension or revoke. However, the happening results disgrace dignity of profession in overall. This article is determined to restore practical knowledge of ethical behavior for professional nurses so that nurses can bring to apply in taking care of clients in accordance with context and with appropriate capacity continually.

Keywords: Ethical Concept and Principle, Ethical Behavior, Professional Nurse.

บทนำ

วิชาชีพพยาบาลเป็นการให้บริการต่อชีวิตของบุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยอาศัยความรู้ของวิชาชีพที่ถูกพัฒนาต่อยอดกันเรื่อยมาเป็นความรู้หลักสำหรับการประกอบวิชาชีพ แต่เงื่อนไขการปฏิบัติวิชาชีพนั้นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลจะต้องมีทักษะพื้นฐานและทักษะเฉพาะด้าน ที่มุ่งสู่การพยาบาลตามปัจเจกบุคคลของผู้รับบริการเป็นสำคัญ นอกจากความรู้ของวิชาชีพที่ต้องให้บริการแก่สังคมแล้ว ความรับผิดชอบต่อการใช้ความรู้ก็เป็นสิ่งสำคัญ ปัจจุบันประเทศไทยมีพยาบาลวิชาชีพมากกว่า 180,000 คน¹ ซึ่งตามสัญญาชดเชยของมนุษย์จะมีความเป็นปัจเจกบุคคลสูง ดังนั้นพยาบาลจึงไม่ต่างจากมนุษย์ทั่วไปคือ มีวัฒนธรรมที่ดีมีพฤติกรรมทางสังคมที่อยู่รวมเป็นกลุ่มของวิชาชีพ มีความรักความสามัคคีระหว่างบุคคล แต่จากภาระหน้าที่ที่ต้องทำงานเกี่ยวกับความเป็นความตายของชีวิตมนุษย์ จึงอาจทำให้พยาบาลพลัดพลงทางจริยศาสตร์ขึ้นได้² อย่างไรก็ตามผู้ประกอบวิชาชีพต้องใช้หลักจริยธรรมในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความงอกงามทางจริยศาสตร์อย่างต่อเนื่อง

คำว่า จริยธรรม และ จริยศาสตร์ ตรงกับคำว่า Ethics ของภาษาอังกฤษ โดยสรุปความหมายจากการทบทวนวรรณกรรมได้ว่า จริยศาสตร์เป็นความดีสูงสุดของชีวิตที่มนุษย์ต้องแสวงหาและพิจารณาพิจารณาพฤติกรรมของตนให้เป็นไปตามศีลธรรม โดยต้องใช้ปัญญาหาเหตุผลจนทำให้สามารถคิด พิจารณา ว่าสิ่งใดพึงกระทำและสิ่งใดไม่พึงกระทำเพื่อก่อประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ดังนั้นจริยศาสตร์ทางการพยาบาลจึงเป็นพฤติกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพ^{1,3} คนที่ตระหนักรู้ในจริยศาสตร์จะเป็นคนที่รู้จักดี ชั่ว รู้จักสิ่งที่ควรกระทำและรู้จักสิ่งที่ควรเว้นการกระทำ จึงมีนักวิชาการทางการพยาบาลศาสตร์บางท่านได้สรุปความหมายของพฤติกรรมจริยศาสตร์ของพยาบาลไว้แบบสั้นๆ แต่มีความหมายลึกซึ้งดังนี้ พฤติกรรมการแสดงออกสู่การปฏิบัติการพยาบาลภายใต้เงาแห่งธรรมะ อันประกอบด้วย วชิรมโน และกายกรรม⁴ ผู้ที่จะใช้จริยศาสตร์สู่การปฏิบัติการพยาบาลได้ดีต้องมีสมรรถนะในการใช้ที่ดี นั่นคือต้องมีความรู้และทักษะทั้งความไวความกล้าในการแสดงพฤติกรรมจริยศาสตร์ด้วย⁵ และจากผลการศึกษายังพบว่า การแสดงพฤติกรรมจริยศาสตร์ที่ดีไม่ได้สัมพันธ์กับอายุงานและประสบการณ์ในการประกอบวิชาชีพ⁶ จริยศาสตร์ทางการพยาบาลจะเกิดความงอกงามได้อย่างต่อเนื่องนั้น จึงขึ้นอยู่กับที่ตระหนักรู้สู่การประยุกต์ใช้

ของผู้ประกอบวิชาชีพเป็นสำคัญ จากประสบการณ์ปฏิบัติงานในวิชาชีพของผู้นิพนธ์ค้นพบว่าทักษะความชำนาญในการใช้จริยศาสตร์มาประกอบวิชาชีพนั้นขึ้นอยู่กับที่ตระหนักรู้ว่า พฤติกรรมการพยาบาลลักษณะใดที่เป็นประเด็นขัดแย้งทางจริยศาสตร์ ผู้ประกอบวิชาชีพมักคิดว่าการที่ตนปฏิบัติตามหลักวิชาอยู่แล้วไม่น่าจะผิดหรือเสี่ยงต่อการเกิดความเสี่ยงทางจริยศาสตร์ได้ ซึ่งบ่อยครั้งที่พบปัญหาจริยศาสตร์บนคลินิก เพราะพยาบาลคิดแบบนี้ในยุคโลกาภิวัตน์ยุคเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีความเร็ว การกระจายของข้อมูลข่าวสารเกิดขึ้นตลอดเวลา ยุคแห่งกฎหมายเข้ามามีอิทธิพลต่อผู้ประกอบวิชาชีพมากขึ้น การตื่นตัวในสิทธิของผู้รับบริการมีมากขึ้น พยาบาลวิชาชีพจึงต้องใช้จริยศาสตร์ที่เข้มแข็งทุกวินาทีที่ปฏิบัติหน้าที่เพื่อไม่ให้เกิดความเสี่ยงทางจริยศาสตร์ ดังนั้นผู้เขียนจึงได้นิพนธ์บทความวิชาการนี้ขึ้น เพื่อเป็นการฟื้นฟูความรู้พฤติกรรมจริยศาสตร์ที่พึงปฏิบัติสำหรับพยาบาลวิชาชีพ ให้พยาบาลได้นำไปประยุกต์ใช้ดูแลผู้รับบริการตามบริบทด้วยสมรรถนะที่เหมาะสมต่อไป

แนวคิดและหลักจริยศาสตร์ที่มีคุณต่อการปฏิบัติการพยาบาล

ปี พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมา เป็นปีที่ครบรอบ 30 ปีการก่อตั้งสภาการพยาบาล ประเทศไทย สภาการพยาบาลได้เน้นการเสริมสร้างจริยธรรมสำหรับองค์กรพยาบาลอย่างจริงจัง ได้จัดทำคู่มือส่งเสริมจริยธรรมในองค์กรพยาบาล: กลไกและการปฏิบัติขึ้น และมีการจัดอบรมเพื่อฟื้นฟูความรู้ด้านจริยศาสตร์สู่ผู้ประกอบวิชาชีพทั่วประเทศเรื่อยมา โดยสภาการพยาบาลได้ให้แนวคิดทางจริยศาสตร์ไว้ 4 ประการ^{1,7} ได้แก่ การทำหน้าที่แทน ความรับผิดชอบ ความร่วมมือและความเอื้ออาทร และยังมีหลักจริยศาสตร์ 6 ประการ คือ การเคารพเอกสิทธิ์ การทำประโยชน์ การไม่ทำอันตราย ความยุติธรรม การบอกความจริง และความซื่อสัตย์ ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพต้องตระหนักรู้ทั้งการใช้แนวคิดและหลักจริยศาสตร์สู่การปฏิบัติวิชาชีพ อันจะก่อให้เกิดเป็นสมรรถนะทางจริยศาสตร์ในการปฏิบัติการพยาบาล ดังนี้

1. แนวคิดจริยศาสตร์ทางการพยาบาล (Ethical concepts in nursing) คือ สิ่งซึ่งนำแนวความคิดของพยาบาลในการเลือกปฏิบัติตามบทบาทวิชาชีพในสถานการณ์ต่างๆ ให้เกิดความเหมาะสมต่อผู้รับบริการ ดังนี้

1.1 การทำหน้าที่แทน (advocacy) หรือการพิทักษ์สิทธิให้กับผู้รับบริการ หมายถึง การปฏิบัติของ

พยาบาลที่แสดงออกอย่างชัดเจนว่ากำลังช่วยเหลือผู้รับบริการให้ได้รับประโยชน์ตามสิทธิที่พึงได้รับ และยังรวมถึงการสนับสนุนข้อมูลทางเลือกด้านสุขภาพให้เพียงพอต่อผู้รับบริการได้ใช้ข้อมูลนั้นสำหรับตัดสินใจในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ⁸ ตัวอย่างการปฏิบัติการพยาบาลที่สอดคล้องกับการทำหน้าที่แทน เช่น การสอบถามสิทธิการรักษาและป้องกันไม่ให้ผู้ป่วยถูกละเมิดสิทธิ การส่งเสริมข้อมูลความรู้ด้านสุขภาพให้ผู้ป่วยที่เพียงพอ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจ เป็นต้น

1.2 ความรับผิดชอบ (accountability) ในด้านพฤติกรรมจริยศาสตร์จะใช้ “accountability” ซึ่งหมายถึงการกระทำที่เกิดจากการใช้ความรู้ของวิชาชีพและต้องรับผิดชอบต่อความรู้อันหมายถึงผลกระทบ ภาวะแทรกซ้อนที่จะเกิดขึ้นกับผู้รับบริการด้วย จากความหมายดังกล่าวจะครอบคลุมมากกว่า “responsibility” หมายถึง การปฏิบัติตามคำสั่งในหน้าที่ของพยาบาล¹ ตัวอย่างการปฏิบัติการพยาบาลที่สอดคล้องกับความรับผิดชอบ เช่น พยาบาล ก ฉีดยา Regular Insulin ให้กับผู้รับบริการเวลา 07.00 น. เวลา 09.00 และ 11.00 น. พยาบาล ก จะเฝ้าติดตามอาการแสดงของภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำอย่างต่อเนื่อง เพราะรู้ว่ายานี้จะออกฤทธิ์สูงสุด 2 – 4 ชั่วโมงหลังฉีด เป็นต้น

1.3 ความร่วมมือ (Co-operation) หมายถึงการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังของบุคลากรและหน่วยงานด้านสุขภาพ โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนและจริงจังคือผู้รับบริการสุขภาพดีขึ้นด้วยการบริการที่มีคุณภาพ โดยพยาบาลต้องเชื่อมั่นในทีม คุณค่าร่วมของทีม ความเชื่อ เป้าหมาย ภายใต้ความสามัคคีอันนำไปสู่การดำเนินงานที่ราบรื่น ด้วยสัมพันธภาพและเครือข่ายที่ดีต่อเนื่อง⁹ ตัวอย่างการปฏิบัติการพยาบาลที่สอดคล้องกับความร่วมมือ เช่น พยาบาล ก ประสานงานกับพยาบาลที่แผนกฉุกเฉิน โรงพยาบาลระดับตติยภูมิก่อนส่งผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะไปรักษาต่อ โดยเน้นย้ำให้พยาบาลตามแพทย์ศัลยกรรมสมองมารับผู้ป่วยด้วย เพราะตอนนี้อาการโคม่า และพยาบาล ก เองเป็นผู้นำส่ง หลังจากโทรรายงานข้อมูลแล้ว พยาบาล ก ได้ส่งผล CT-brain และผลการตรวจที่เกี่ยวข้องให้ทีมปลายทางได้ทราบทางอีเมลล์ ก่อนจัดการทีมของตนและเคลื่อนย้ายผู้ป่วยตามแผนที่วางไว้ เป็นต้น

1.4 ความเอื้ออาทร (Caring)¹ หมายถึงความเป็นมิตร การใส่ใจในคุณค่าของกันและกัน เป็นพฤติกรรมจริยธรรมที่พยาบาลวิชาชีพแสดงออกถึงการดูแลที่เน้นคุณค่า

ทางสัมพันธภาพกับผู้ป่วยซึ่งเป็นพื้นฐานในการดูแลผู้ป่วยทั้ง ทางร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ แบบองค์รวม พยาบาลต้องสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจได้ โดยการประเมินความต้องการของผู้ป่วยและให้ผู้ป่วยรู้สึกได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดมีส่วนร่วมในการวางแผนการพยาบาล เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วย ทำให้ผู้ป่วยรู้สึกในคุณค่าของตนเองและคุณค่าของการบริการที่ได้รับ ความใกล้ชิดและความเป็นกันเองกับผู้ป่วยทำให้ผู้ป่วยรู้สึกอบอุ่น และมั่นใจว่าพยาบาลสามารถให้การช่วยเหลือเขาได้ตลอดเวลาในเวลาที่เขาอยู่ในภาวะเจ็บปวดทรมานทุกข์ทรมาน ไม่รู้สึกถูกละทิ้งให้เผชิญกับความทุกข์ทรมานโดยลำพัง การแสดงความรู้สึกเห็นอกเห็นใจและเข้าใจในความรู้สึกจะช่วยให้ผู้ป่วยได้เผชิญกับความเจ็บปวดได้ดี จากการศึกษาบทบาทของพยาบาลในการดูแล (caring) ที่ผู้ป่วยติดเชื้อมะเร็ง/โรคเอดส์ต้องการคือการตอบสนองความต้องการหรือความสุขของผู้ป่วยในภาวะวิกฤติได้ให้การยอมรับผู้ป่วยและไม่ตัดสินผู้ป่วยด้วยความรู้สึกของตนเอง และสามารถให้การตอบสนองผู้ป่วยตามความแตกต่างของแต่ละบุคคลและสัมผัสผู้ป่วย⁹

2. หลักจริยศาสตร์ (Ethics principles) หลักจริยศาสตร์ 6 ประการ เป็นหลักจริยธรรมสำคัญที่ต้องส่งเสริมให้เกิดความกระจ่างกับตัวผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลทุกคน เพราะหากพลาดพลั้งเกิดความเลวร้ายด้านจริยธรรมขึ้นแล้วผลกระทบด้านลบจะถูกตีแผ่เป็นวงกว้าง¹ ดังนี้

2.1 การเคารพเอกลิทธิหรือความเป็นอิสระ (respect for autonomy) หมายถึง การมีเป็นส่วนตัว ความมีอิสระภาพในการกระทำตามความปรารถนาของตน ความเป็นอิสระของพยาบาลวิชาชีพในการปฏิบัติการพยาบาลเป็นสิ่งสำคัญในความเป็นวิชาชีพ เป็นการทำหน้าที่ในบทบาทของพยาบาลในงานที่ตนเองรับผิดชอบตามความรู้ ความสามารถ ทักษะการพยาบาลและความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการพยาบาล เป็นการปฏิบัติการพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพ โดยคำนึงถึงความสุขและความปลอดภัยของผู้รับบริการ มีความเป็นอิสระในความคิด การใช้เหตุผลในการตัดสินใจเพื่อประโยชน์สุขแก่ผู้รับบริการ เป็นการกระทำที่ไม่ได้อยู่ในอำนาจหรือการควบคุมจากผู้หนึ่งผู้ใด หลักการเคารพเอกลิทธิยังครอบคลุมถึงการตัดสินใจและการกระทำ^{1,4} อันประกอบด้วย¹

“1) การตัดสินใจบนพื้นฐานของคุณค่าและความเชื่อของตน 2) การตัดสินใจโดยมีข้อมูลที่ถูกต้องเพียงพอ 3) การตัดสินใจ

โดยปราศจากการบังคับ” ตัวอย่างพฤติกรรมจริยศาสตร์ที่พึงชี้ว่ามีการเคารพเอกสิทธิ์ พยาบาล ก มีความรู้เชิงลึกในการพยาบาลผู้ป่วยโรคไตวายระยะเฉียบพลัน จึงตั้งใจดูแลผู้ป่วยระยะไตเริ่มฟื้นสภาพด้วยการให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำตามแผนการรักษา และกระตุ้นให้ผู้ป่วยดื่มน้ำทดแทนตามจำนวนปัสสาวะที่ออกพร้อมส่งเสริมให้ได้รับโปตัสเซียมทดแทนจากให้ผู้ป่วยรับประทานกล้วยน้ำว้า ขณะเดียวกันพยาบาลเฝ้าระวังการเปลี่ยนแปลงสัญญาณชีพอย่างใกล้ชิดและรายงานแพทย์ทันทีเมื่อประเมินพบอาการผิดปกติ อันเกิดขึ้นจากการตัดสินใจของพยาบาลภายใต้ความรู้ที่เป็นมาตรฐานวิชาชีพ เป็นต้น

2.2 การทำประโยชน์¹ (beneficence) หมายถึง การทำในสิ่งที่ดีเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น การกระทำนั้นต้องแสดงออกถึงความมีเมตตา กรุณา ป้องกันการเกิดอันตรายและขจัดสิ่งเลวร้าย อันตรายทั้งปวงที่อาจเกิดขึ้น พยาบาลควรใช้หลักสมดุลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้ป่วยกับอันตรายที่พยาบาลจะได้รับจากการช่วยเหลือนั้นภายใต้บทบาทของพยาบาลและขณะเดียวกันพยาบาลเองต้องปกป้องอันตรายที่อาจเกิดแก่ตนเองขณะปฏิบัติหน้าที่ด้วย เช่น พยาบาล ก ตั้งครรภ์ได้ 1 เดือนต้องเข้าให้การดูแลผู้ป่วยหญิงที่ปรากฏอาการคล้ายโรคหัดเยอรมัน กรณีเช่นนี้ผู้ป่วยยังต้องได้รับการดูแลตามมาตรฐานวิชาชีพโดยพยาบาลคนอื่น ซึ่งพยาบาล ก สามารถร้องขอเพื่อป้องกันอันตรายแก่ตน เพราะเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าการติดเชื้อหัดในไตรมาสแรกของการตั้งครรภ์อาจทำให้ทารกในครรภ์เกิดความพิการได้ หรือการตรวจพบว่ายาที่เบิกมาหมดอายุจึงไม่นำไปฉีดให้ผู้ป่วยและทำเรื่องเบิกยาใหม่เพื่อให้ผู้ป่วยได้ยาตามแผนการรักษา เป็นต้น

2.3 การไม่ทำอันตราย¹ (non beneficence) เป็นการกระทำที่ไม่นำสิ่งเลวร้ายมาสู่ผู้ป่วยที่พยาบาลดูแลทั้งทางร่างกาย จิตใจและจิตวิญญาณ ทั้งทางตรงหรือทางอ้อมรวมถึงการไม่ทำให้คนอื่นเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายด้วย เช่น การบริหารยาตามหลัก 7R เพื่อป้องกันการฉีดยาผิดคน การตรวจสอบแบบ 2 คนก่อนให้เลือด การไม่ทำให้ผู้ป่วยเครียด วิตกกังวลไปมากกว่าที่ผู้ป่วยรู้สึกอยู่ในปัจจุบันด้วยการรับรู้ของผู้ป่วยเอง เป็นต้น

2.4 ความยุติธรรม (Justice) ความยุติธรรมเป็นหลักการทางจริยธรรมในการดูแลสุขภาพเกี่ยวข้องกับความเป็นธรรม ความเท่าเทียมและความเสมอภาคที่พยาบาลวิชาชีพพึงปฏิบัติต่อผู้รับบริการทุกคน ไม่มีอคติ ไม่เลือกปฏิบัติกับผู้รับบริการคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ ไม่คำนึงถึงความแตกต่าง

ทางเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม เพศ อายุ ลักษณะอาการของการเจ็บป่วย และฐานะทางสังคม ผู้รับบริการทุกคนจะต้องได้รับการดูแลที่เท่าเทียมกันที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน⁸ ตัวอย่างเช่น ผู้ป่วยที่รักษาตัวในห้องพิเศษหรือผู้ป่วยห้องสามัญ หรือผู้ป่วยไร้สัญชาติ อันมีความต่างทางฐานะ พยาบาลต้องดูแลผู้ป่วยทุกคนด้วยมาตรฐานทางการพยาบาลที่เท่ากัน ยึดในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกัน เป็นต้น

2.5 การบอกความจริง^{1,4,8} (veracity or truth telling) การบอกความจริงเป็นหลักจริยธรรมของการปฏิบัติการพยาบาลที่คำนึงถึงความเป็นบุคคลของผู้ป่วย และเป็นการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม และเป็นจุดเริ่มของการเคารพความเป็นบุคคลของผู้ป่วย การบอกความจริงให้ผู้ป่วยรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของตนเองและสิทธิต่างๆ ที่เป็นผลประโยชน์ที่ผู้ป่วยควรจะได้รับทราบเป็นหน้าที่ของพยาบาล เป็นการปกป้องสิทธิของผู้ป่วย อีกทั้งยังเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่บ่งบอกถึงความไว้วางใจระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วย แต่การบอกความจริงบางเรื่องก็เป็นความอึดอัดใจและยุ่งยากใจสำหรับพยาบาล เพราะข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยซึ่งจะมีผลกระทบต่อจิตใจและความรู้สึกของผู้ป่วย พยาบาลอาจต้องมีการพิจารณาความพร้อมของผู้ป่วย คุณค่าและความเชื่อของผู้ป่วย ก่อนที่จะบอกความจริงบางส่วนหรือทั้งหมด การบอกความจริงบางเรื่องไม่ได้อยู่ในขอบเขตหน้าที่ของพยาบาล เช่น การบอกความจริงเกี่ยวกับ การวินิจฉัยโรคสถานะของผู้ป่วย สถานการณ์โรคของผู้ป่วย และการพยากรณ์โรคของผู้ป่วยรวมไปถึงทางเลือกในการดูแลรักษา เป็นบทบาทหน้าที่ของแพทย์ผู้ทำการรักษาที่จะเป็นผู้บอกความจริงแก่ผู้ป่วย ตัวอย่าง เช่น ผู้ป่วยรายหนึ่งพยายามถามพยาบาลว่าเขาเป็นอะไร ผลการตรวจจากห้องทดลองพอจะบอกได้ไหม แต่ญาติของผู้ป่วยได้กำชับกับพยาบาลว่าอย่าบอกผู้ป่วยว่าผู้ป่วยเป็นมะเร็งขั้นลุกลามและกลัวว่าผู้ป่วยจะรับไม่ได้ พยาบาลจะอย่างไร ถ้าพยาบาลบอกความจริงเกี่ยวกับการป่วยเจ็บของผู้ป่วยรายนี้ ในบทบาทของพยาบาลทำได้แค่ไหน สิ่งที่พยาบาลสามารถทำได้โดยการประสานความร่วมมือระหว่างผู้ป่วยและญาติให้ได้พูดคุยกับแพทย์ผู้รักษาโดยตรง ในขณะเดียวกันพยาบาลต้องแสดงความจริงใจในการดูแลรับผิดชอบผู้ป่วย ไม่ทอดทิ้งและให้กำลังใจ การบอกความจริงเป็นพฤติกรรมจริยธรรมที่ต้องเรียนรู้เพราะพยาบาลเป็นบุคคลที่ถูกสอนมาให้เป็นผู้ที่ต้องมีความซื่อสัตย์ พูดความจริงไม่หลอกลวงผู้อื่น แต่บางครั้งการพูดความจริงอาจจะทำให้เกิด

ผลเสียมากกว่าผลดีต่อตัวพยาบาลเอง ต่อตัวผู้ป่วยและต่อวิชาชีพได้ การบอกความจริงของพยาบาลเป็นการพิทักษ์สิทธิและปกป้องสิทธิของผู้ป่วย การบอกความจริงในบทบาทของผู้ทำวิจัย พยาบาลจะต้องบอกความจริงในกรณีที่มีผู้ป่วยเข้าร่วมวิจัย ผู้ป่วยต้องได้รับการชี้แจงความจริงทุกขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย รวมทั้งผลกระทบหรือภาวะแทรกซ้อนที่อาจจะเกิดตามมากับผู้ป่วยได้

2.6 ความซื่อสัตย์ (Honesty) เป็นหลักจริยธรรมสำคัญที่ก่อเกิดสมรรถนะในหลายลักษณะ เพราะความซื่อสัตย์มีขอบเขตที่ครอบคลุม การรักษาสัญญา (promise keeping) การปกปิดความลับ (maintaining confidentiality) ความซื่อสัตย์จะเป็นพฤติกรรมที่ก่อเกิดความไว้วางใจทั้งต่อผู้ป่วยและเพื่อนร่วมงาน^{1,4} ตัวอย่างการปฏิบัติการพยาบาลที่สอดคล้องกับความซื่อสัตย์ การให้พยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพโดยเน้นการรักษาสัญญาที่ได้ให้ไว้กับผู้ป่วย เช่น การไม่บอกผลเลือด เอช ไอ วี ให้บุคคลอื่นทราบตามที่สัญญากับผู้ป่วยไว้ การไม่แฝงพยายาว่าผู้ป่วยเป็นมะเร็งระยะสุดท้าย การไม่เปิดเผยข้อมูลว่าผู้ป่วยที่ดูแลนั้นติดเชื้จากการทำแท้งเถื่อน เป็นต้น หลักจริยธรรมความซื่อสัตย์ ยังครอบคลุมถึงการปฏิบัติการพยาบาลที่ใช้มาตรฐานของศาสตร์ดูแลผู้ป่วยครบถ้วนตามกระบวนการ เช่น การดูแลและทำแผล ฉีดยา สอนปัสสาวะด้วยเทคนิคปราศจากเชื้อ การบันทึกสารน้ำเข้าออกตามความเป็นจริง การจดบันทึกสัญญาณชีพที่ตรงไปตรงมา การรายงานแพทย์และบันทึกผลตามจริงทั้งเวลาและผลการสนองตอบจากอาการผู้ป่วย เป็นต้น

บทสรุป

พฤติกรรมจริยศาสตร์ที่พึงประสงค์ที่พยาบาลวิชาชีพแสดงออกภายใต้หลักธรรมะ อันจะก่อเกิดเมตตาธรรมต่อผู้รับบริการและสังคม ประโยชน์แท้จริงคือ ผู้รับบริการได้รับการดูแลแบบองค์รวมด้วยการผนวกหลักจริยธรรมหลายๆ ข้อมาสู่การบริการตามปัจเจกของบุคคล และสิ่งที่วิชาชีพหวังผลมากที่สุดคือการเพิ่มความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ ลดปัญหาข้อขัดแย้งทางจริยศาสตร์ การฟ้องร้ององค์กรและผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล เพิ่มการคงไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ ความน่าเชื่อถือศรัทธาของวิชาชีพต่อสายตาผู้รับบริการและสังคมตลอดไป

References

1. Thailand Nursing and Midwifery Council. Manual for Nursing Ethics: Mechanisms and Practices. Nonthaburi: Golden Point Co., Ltd, 2015. (In Thai)
2. Sanprasarn, P., and Chaleoykitti, S. Ethical Judgment in Risks of Nursing Practice among Thai Nurses as Perceived by Nursing Administrators. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2017; 18(1): 194 – 205. (In Thai)
3. Sirili, S. Ethics for Nursing. Bangkok: Chulalongkorn Publishing House University. 2010. (In Thai)
4. Wongsare, C., and Pongboriboon, U. Law and ethics, professional and other relevant laws. Bangkok: NP Press limited partnership, 2014. (In Thai)
5. Chaowali, A., and Nasae, T. Ethics of Teaching in Baccalaureate Nursing Program. Songklanagarind Journal of Nursing. 2016; 36(3): 261-270. (In Thai)
6. Arpanantikul, M., Prapaipanich, W., Senadisai, S., Orathai, P. Nursing Administrators' Perception of Thai Registered Nurses' Professional Ethics. Thai Journal of Nursing Council. 2014; 29(2) 5-20. (In Thai)
7. Fry ST, Veatch RM, Taylor CR. Case studies in nursing ethics. 4 th ed. Burlington MA: Jones & Bartlett Learning; 2011.
8. David, A. A., Joy, C. A., Ominyi, J. N., & Simon, N. O. Concept Analysis of Patients' Advocacy: The Nursing perspective. International Journal of Nursing. 2015. 5(3): 1-4.